

Z/s "Vecsiljāni" ir ģimenes saimniecība, galvenais vadītājs ir Juris, bet sava atbildība uzticēta arī dēlam Reinholdam un sievai Mairai

– Esam pieredzējuši, kolidz kāds kooperatīvs kļūst ietekmīgāks tirgū, sākas tā biedru pārpirkšana. Tas notiek joprojām?

– Nu protams. Man pieder ne tikai piensaimniecība, bet arī lauksaimniecības preču tirdzniecības uzņēmums, kam ir daudz klientu, kas gan ir, gan nav kooperatīvos, un ļoti ātri pienāk ziņas par tendencēm. Nākas secināt, ka Latvijā darbojas piena birža, kuras cenu var noskaidrot, izlasot "Piena loģistikas" sūtītās īsziņas saviem biedriem. Pārējie tad uzliek puscentu vai centu vairāk, lai tikai zemnieks nesadomātu stāties kooperatīvā. Tāda ir realitāte.

– **Esai saimniecības īpašnieks, tev pieder "Ievas siera" ražotne, savs tirdzniecības uzņēmums, tagad esi arī "Piena loģistikas" padomes priekšsēdētājs. Vai būs laiks visiem darbiem?**

– Katrā uzņēmumā ir ieviesta sava struktūra, kuru nākas tikai pieslīpēt. Man nav jādara visi darbi, manos uzņēmumos ir ļoti labi vadītāji, zinoši, ar pieredzi, kopā esam izauguši. Es viņiem uzticos, un kopā ejam uz priekšu. Tas pats kooperatīvā – padomei jāuzticas valdei, un mēs tai ticam, zinot valdes cilvēku līdzšinējo darbu. Tik vien vajadzīgs, kā kāds padoms, pieslīpēšana, bet tā jau ir ikdiens. Nedomāju, ka būšu smagi noslogots kooperatīva padomes darbā.

– **Šopavas, pēc Īrijas piensaimniecību apmeklējuma, savu attīstības stratēģiju izstrādājusi Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija. Tajā plānots mērķtiecīgs darbs pie kooperatīvu paplašināšanās ar perspektīvu veidot savas mazās pārstrādes Latvijas reģionos, novirzot piena ceļus no esošiem pārstrādes uzņēmumiem. Kā vērtē šādu attīstības plānu?**

– Ļoti pozitīvi. Svarīgi saprast ekonomiku, ko novēlu otrās pakāpes kooperatīvam

"Baltu piens", kas iegādājies ražotni "Elpa".

Atgriezoties pie jautājuma, ko valsts, ministrija var darīt, tad, ja tiek atbalstīta kooperācija un piena konsolidēšana, tad jāliek lietā visi iespējamie paņēmieni, kas ir ministrijas rīcībā, lai to veicinātu. Ja piena ražotāji un pārstrāde nevar atrast kop-saucēju un katrs rauj deķīti uz savu pusi, tad viens no instrumentiem būtu, atvēlot publisko finansējumu pārstrādei, iekļaut kritērijos sadarbību ar kooperatīviem.

Lai arī es pēc būtības esmu īsts latvietis viensētnieks, es saprotu, ka nav cita ceļa kā kooperācija. Lai arī man ir sava mazā piena pārstrāde "Ievas siers", redzu, ka tas tāpat nav risinājums.

– **Cik liela nozīme "Vecsiljāņu" saimniecības stabilitātes nodrošināšanā dažādos tirgus apstākļos ir "Ievas siera" ražotnei, kuras produkcija ir plaši pieejama gandrīz vai visās veikalos ķēdēs?**

– No mūsu saražotā piena paši pārstrādājam 10 %. Mēs pārstrādājam tik, cik varam realizēt Latvijas un Lietuvas tirgū. Esam mēģinājuši startēt citos tirgos, bet neloloju lielas ilūzijas, ka mēs "Ievas siera" karogu varēsim pacelt, piemēram, kādā Itālijas vai Vācijas supermārkētā. Katra valsts aizstāv savu tirgu ar likumdošanu, bet lieākais aizstāvis ir patērētājs. Viņš ir tas, kurš izvēlas, pirkt mūsējo "Ievas sieru" vai Vācijas "Ievas siera" analogu. Varu tikai aicināt mums pašiem zemniekiem vairāk stāstīt un rādīt, kā iegūstam produktus un cik vērtīgs ir mūsu zemē saražotais.

– **Savulaik, dibinot "Piena loģistiku", vienojāties, ka kooperatīvam nekad nebūs savas pārstrādes. Joprojām turaties pie šī uzstādījuma?**

– Pirms astoņiem gadiem tas bija prātīgs lēmums, lai mēs saglabātu kooperatīvu.

Šis jautājums ir kopsapulces un padomes ziņā. Mans personīgs viedoklis – kāpēc ne, varbūt varam ko mainīt, ņemot vērā mūsu pieredzi. Esam gan īstenojuši vienu no lielākajiem zemnieku projektiem, gan apsvilinājušies, lai gan arī tur bija dažādi blakus faktori, tajā skaitā Krievijas embargo noteikšana Latvijas produktiem. Tas nebija viens apstāklis. "Piena loģistika" viena nevar izveidot pārstrādi, mums par to ir sapatne. Mēs vieni neesam spēks, bet, ja apvienojamies ar citiem spēlētājiem – kāpēc ne?

– **Vai un pie kādiem nosacījumiem "E-piim" rūpnīca, kas, kā saka projekta īstenotāji, būs efektīvākā Eiropā, var pagriezt Latvijas piena upes uz bagātākiem krastiem?**

– Turam ikšķi, lai viss izdotos. Investīcijas un riski ir lieli, pozitīvi, ka projekta partneri ir "Interfood", kas ir profesionāli globālajā tirdzniecībā. Tādēļ "Piena loģistika" jau tagad realizē daļu piena "E-piim", un mums ir ilgtermiņa līgums.

– **Vai vērtējat iespējas iestāties "E-piim" kooperatīvā?**

– Vērtējam gan. Mums ir bijušas sarunas, ja biedri kopsapulcē nolems, tad tā darīsim.

– **Kā tu vērtē ES zaļā kursa politiku, kuras rezultātā daudzas ES valstis jau pieņēmušas lēmumu pakāpeniski likvidēt liellopu ganāmpulkus, lai izpildītu SEG emisiju mazināšanas politiskos uzstādījumus. Tas dos labumu klimatam un videi, vai arī radīs sociālekonomisku stresu laukos un pārtikas ražošanas samazināšanos?**

– Manuprāt, otrais variants, ar papildinājumu, ka tas nesīs līdzīgu arī pārtikas cenu palielināšanos. Izskatās, ka tur piedalās globālie politikas bidītāji, daži lēmumi ir diezgan nelogiški. Mums Latvijā jādodomā par vidi laukos – ja nav zemkopības, tad laukos nav apdzīvotības. Šis ir arī nacionālās drošības jautājums. Te es pilnībā piekritu zemkopības ministram, kurš uzskata, ka katrs ES lēmums Latvijai jāvērtē no savu interešu skatu punkta.

– **Ko darīt zemniekam? Samierināties ar dīvainajām prasībām, lai varētu saņemt platībmaksājumus?**

– Es domāju, ka zemniekiem jāliien ārā no savām alām, jāstājas sabiedriskajās organizācijās un aktīvi jāpiedalās lēmumu apspriešanā un jāstāsta sava sāpe. Pašiem jābūt aktīvākiem, jo tikai kooperatīvos un nozaru asociācijās var atrisināt tās lietas, ko katrs atsevišķi nespēj. Politikas bidītājs nav ministrs, viņš ir politiska amatpersona, kas var stūrēt pa labi vai pa kreisi, bet virziens ir jāparāda mums pašiem. LL